

Helsinki

Malminkartano- Kannelmäen kehittämishankeko- naisuus

Hakemus lähiöohjelmaan 2020-2022

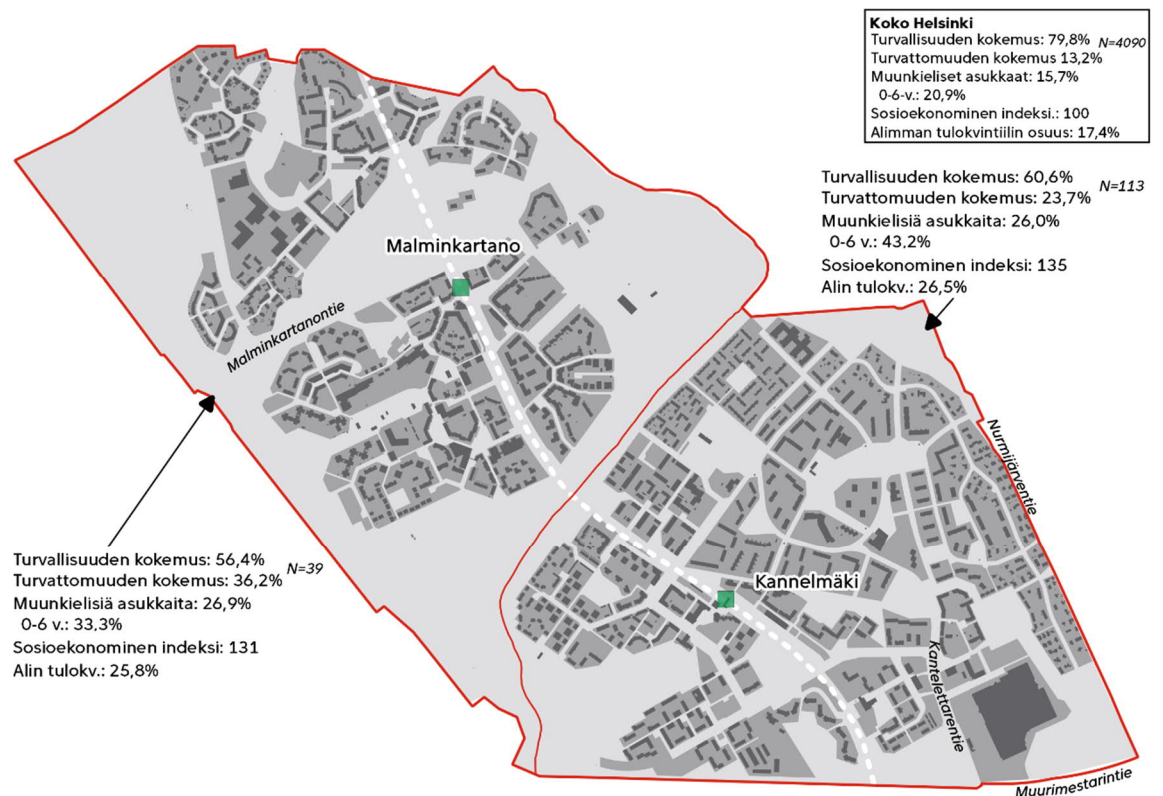
1. Malminkartano-Kannelmäki

Malminkartanon ja Kannelmäen osa-alueilla asuu 22 000 asukasta.

Helsingissä seurataan alueiden sosioekonomista ja etnistä eriytymistä. Näistä näkökulmista tarkastellen Malminkartano-Kannelmäessä on suuri tarve työskennellä eriytymisen estämiseksi.

Sosioekonomisen indeksin mukaan osa-alueet ovat kaupungin keskitasoa heikompia (indeksi > 100). Muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisten osuus on alueella kaupunkitasoa korkeampi: Kannelmäessä 26 prosenttia ja Malminkartanossa 27 prosenttia asukkaista on muunkielisiä, kun koko kaupungissa muunkielisten osuus on 16 prosenttia. Muunkielisten osuus 0–6-vuotiaista lapsista on vielä korkeampi kuin aikuisväestöstä. Kannelmäen 0–6-vuotiaista lapsista 43 prosenttia on muunkielisiä, kun kaupunkitasolla vastaava osuus on 21 prosenttia.

Kaupungin tavoitteena on varmistaa monipuolinen väestörakenne kaikissa kaupunginosissa. Muunkielisten asukkaiden suuri alueellinen osuus tuo haastetta esimerkiksi varhaiskasvatuksen järjestämiselle ja voi vaikeuttaa suomen- tai ruotsinkielen oppimista, mikä vaikuttaa puolestaan asukkaiden kouluttautumisen ja työllistymisen polkuihin. Muunkielisten sekä sosioekonomisesti heikkojen väestöryhmien alueellinen kasautuminen vaikuttaa jo kaupungin sisäiseen muuttoliikkeen.

Malminkartanon ja Kannelmäen alueellisia tunnuslukuja. Turvattomuuden kokemukset: [Helsingin kaupungin turvallisuustutkimus 2018](#), julkaisematon aineisto. Sosioekonominen indeksi: [Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot –yksikkö](#). Muunkielisten asukkaiden osuus, alin tulokvintili: Tilastokeskus.

Tuoreimman Helsingin kaupungin turvallisuustutkimuksen (2018) mukaan Kaarelan peruspörrissä, johon Kannelmäki ja Malminkartano kuuluvat, asukkailla on eniten turvattomuuden kokemuksia koko kaupungissa. Turvattomuus on hieman lisääntynyt kolmen vuoden takaisesta kyselystä.

Malminkartano-Kannelmäki on valittu kaupungin kehittämiskohteeksi sekä segregaatioon liittyvien indikaattoreiden perusteella että kaupunkirakenteellisen sijaintinsa vuoksi. Alueen hyvä saavutettavuus junalla tukee tavoitetta tiivistävästä, hiilineutraalista Helsingistä. Kehäradan uusien asemien avauduttua, HSL:n vyöhykeuudistuksen sekä läheisen Myyrmäen kehittämistoimenpiteiden vuoksi on tärkeää kohentaa Malminkartanon ja Kannelmäen viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta.

2. Hankekokonaisuuden tavoitteet

Malminkartano-Kannelmäen kehittämishankekokonaisuuden tavoitteena on lisätä alueen nykyisten asukkaiden asumistyytyväisyyttä sekä parantaa alueen vetovoimaa ja pitovoimaa siten, että se olisi houkutteleva myös uusille asukkailla.

Helsingin seuraava turvallisuuskysely tehdään vuonna 2021. Tavoitteena on, että Malminkartano-Kannelmäen alueen turvattomuuden kokemuksia on vähemmän kuin vuonna 2018.

Lähiöohjelmaan tarjottava kehittämishankekokonaisuus liittyy kaupunki uudistusprojektiin, jossa toimenpiteiden on arvioitu kestävän vuoteen 2035 saakka. Pitkän tähtäimen tavoitteena on asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin paraneminen sekä väestörakenteen monipuolistuminen. Näiden tavoitteiden saavuttaminen näkyisi esimerkiksi sosioekonomisen indeksin ja turvallisuuskyselyn tulosten paranemisena. Tavoitteisiin pääseminen edellyttää pitkäkestoisia toimenpiteitä, kuten merkittävää täydennysrakentamista, kaupunkiympäristön kehittämistä sekä erilaisia väestön hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä. Lähiöohjelman aikana tehtävät toimenpiteet tuovat asukkailla näkyviä uudistuksia ja luovat pohjaa pidemmän aikavälin positiiviselle kehitykselle.

3. Selvitys ohjelman strategisten linjausten toteuttamisesta

Lähiöohjelmaan tarjottava kehittämishankekokonaisuus kiinnittyy kaupungin keskeisiin strategioihin ja toimenpiteisiin.

Helsingin kaupunkistrategiassa 2017-2021 segregaatiorjuminen on nostettu yhdeksi keskeisistä tavoitteista. Strategiassa todetaan, että Helsinki tavoittelee asemaa segregaatior ehkäisyn eurooppalaisena huippuesimerkkinä ja mahdollistaa kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin. Helsinki on kaupunki, jossa kaikki kaupunginosat ovat eläviä, viihtyisiä ja omaleimaisia ja asukkaat tuntevat kaupunginosan omakseen. Kaupunki investoi sekä infrastruktuuriin että ihmisiin eri puolilla kaupunkia. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteisuutta ja yhteistoimintaa. Hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella olevien lähiöiden kehittäminen ja tiivistäminen on Hiilineutraali Helsinki 2035 –toimenpideohjelman mukaista.

Segregaatior ehkäisemiseksi Helsinki on kehittämässä kokonaisvaltaista kaupunki uudistuksen mallia esikaupunkialueille uuden Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman valmistelun yhteydessä. On tärkeää kohdistaa riittäviä toimenpiteitä ja investointeja valituille alueille, jotta saadaan muutosta aikaan. Pilottialueiksi on valittu kolme aluetta, jotka ovat myös lähiöohjelman hakemusten kohdealueina: Malminkartano-Kannelmäki, Malmi ja Mellunkylä. Keskeistä on monipuolistaa alueiden asuntokantaa, jotta voidaan turvata alueiden monipuolinen väestörakenne. Asuntokanta ei kuitenkaan yksin ratkaise alueellista eriytymistä: tarvitaan lisäksi alueiden keskeisten solmukohtien ja julkisten tilojen kohentamista sekä julkisten palvelujen kehittämistä asukkaiden tarpeet huomioiden. Esimerkkinä toimii Myllypuron kaupunki uudistus, jossa alueelle on rakennettu 2000-luvulla kolmannes lisää asuntoja. Uudet asunnot ovat tasapainottaneet alueen asuntokantaa, mikä puolestaan on monipuolistanut väestörakennetta ja parantanut Myllypuron imagoa. Poikkihallinnollinen yhteistyö on keskeistä kehitettävässä mallissa.

Helsingissä on parin viime vuoden aikana tehty uusia avauksia kaupunkilaisten osallisuuden lisäämiseksi. Osallistuvassa budjetoinnissa kaupunki osoittaa vuosittain noin 4,4 miljoonaa euroa kaupunkilaisten ideoiden toteuttamiseen. Ensimmäinen osallistuvan budjetoinnin OmaStadi-äänestys järjestettiin 2019. Kaupunkilaisten osallisuutta edistämään on palkattu seitsemän stadiluotsia. Jokaiselle stadiluotsille on nimetty kaupunginosat, joissa hän vauhdittaa kaupunkilaisten aloitteita sekä auttaa alueen verkostoja löytämään toisensa.

Mukana-ohjelma on käynnissä oleva kaupunkistrategiahanke, joka tähtää lasten ja nuorten syrjäytymisen, sen ylisukupolvisen periytymisen ja alueellisen eriytymisen vähenemiseen Helsingissä. Mukana-ohjelman toimenpiteet kohdistuvat samoille alueille kuin suunnitellut kaupunkiuudistusprojektit. Mukana-ohjelman toimenpiteet ovat poikkihallinnollisia ja kärkinä ovat mm. lasten ja nuorten mielekkään vapaa-ajan ja harrastamisen edistäminen, perheiden varhaisen tuen tarpeen tunnistaminen ja tukeminen sekä ennaltaehkäisevä mielenterveystyö.

Kaupunkiuudistusalueet on valittu tietopohjaisesti ja niiden kehittymistä seurataan vuosittain. Kaupunkitasolla alueellisen eriytymisen tilannetta seurataan vuosittain kaupunkistrategian seurannan yhteydessä. Kaupunki tekee jatkuvasti tutkimusyhteistyötä yliopistojen kanssa kaupunkiuudistuksen tiimoilta.

Kevään 2020 aikana tapahtuneen kansainvälisen koronaepidemian seurauksena yhteiskunnassa on käynnissä isoja muutoksia, joiden kokonaisvaikutusta on vaikea vielä tarkoin analysoida. Aiemmista taloudellisista kriiseistä tiedämme, että negatiiviset vaikutukset ovat olleet voimakkaimmat sosioekonomisesti heikoilla alueilla. Näiden alueiden toipuminen on myös aina tapahtunut hitaimmin. Taloudellisen kriisin lisäksi käynnissä on yhteiskunnallinen kriisi. Eristäytymisen seurauksena poliisin kotikäynnit ovat lisääntyneet ja alkoholin myynti on kasvanut. Lasten ja nuorten siirryttyä kotiopetukseen ja –hoitoon on samalla lastensuojeluilmoitusten määrä vähentynyt merkittävästi. Lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta on huolestuttavaa, että tässä tilanteessa vanhempien tausta ja perhetilanne vaikuttavat voimakkaasti lasten mahdollisuuksiin tasavertaiseen kasvatukseen ja koulutukseen. Tilanteen päättyessä joudutaan uudelleenarvioimaan erityisesti lasten ja nuorten mutta myös alueellisen eriarvoisuuden tila sekä mahdollisuudet negatiivisten vaikutusten minimointiin.

4. Suunnitelma asukkaiden osallistumisesta kehittämistoimintaan

Kaupunki on mukana Malminkartanon aluetyöryhmässä sekä Kannelmäen alueverkostossa, joissa kohtaavat alueen asukkaat, kolmannen sektorin toimijat sekä kaupungin työntekijät. Näiden verkostojen kautta saadaan tietoa asukkaiden alueellisista kehittämistoiveista ja tuetaan paikallista toimintaa mm. tuomalla sisältöjä verkoston järjestämiin tapahtumiin.

Malminkartanossa ja Kannelmäessä toimivan Mukana-ohjelman kautta on vahva yhteys alueen muihin toimijoihin. Kaupungin stadiluotsi välittää myös asukkaiden näkemyksiä alueelta.

Lähiöohjelman toimenpiteistä viestitään tarkoituksenmukaisten alustojen kautta. Malminkartanon ja Kannelmäen nykyisten asukkaiden tiedottamiseen sekä tulevien asukkaiden houkutteluun aluemarkkinoinnin alustana tullaan käyttämään kehitteillä olevaa alueen omaa sivua uttahelsinki.fi –sivustolla.

5. Hankekokonaisuuden kumppanuudet ja poikkihallinnollisuus

Lähiöohjelman toimenpiteitä tehdään toimialojen yhteistyössä. Lähiöohjelman toimenpiteitä kirkittämään asetetaan poikkihallinnollinen ohjausryhmä. Toimenpiteet toteutetaan tarkoituksenmukaisella yhteistyöllä alueen asukkaiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Kaupunki tuottaa tarvittavaa tausta- ja seurantatietoa lähiöohjelman toimenpiteiden tueksi. Tutkimusyhteistyötä tehdään sekä Helsingin yliopiston että Aalto-yliopiston valmistelemien lähiöohjelman tutkimushankkeiden kanssa.

Forum Virium Helsingin kanssa suunnitellaan Malminkartano-Kannelmäen toimimista älykaupunkikehityksen alustana. Hankkeen toteutuessa voidaan älykaupunkiratkaisuja hyödyntää myös lähiöohjelman toimenpiteissä.

6. Kehittämishankekokonaisuuden teemat ja niihin liittyvät toimenpiteet

Viihtyisä, toimiva ja vihreä elin- ja asuinympäristö vahvistaa elinvoimaa

Malminkartanossa ja Kannelmäessä lisätään alueen viihtyisyyttä monipuolisin, kaupunkiympäristöä parantavin toimenpitein. Kaupunkiympäristön kohentaminen tukee alueen täydennysrakentamisen valmistelua ja kasvattaa myös yksityisten toimijoiden investointihalukkuutta alueelle. Asemanseutujen sekä paikallisten virkistysmahdollisuuksien kehittäminen tukee lähion hiilineutraaliuden edistämistä.

Kaarelan aluesuunnitelman laadinnan yhteydessä asukkaille tehtiin karttakysely 2018. Kyselyn vastauksissa negatiivisina korostuivat Malminkartanon aseman seutu sekä Kannelmäen Sitratori. Toisaalta mainitut aukiot keräsivät runsaasti myös positiivista palautetta alueiden keskeisinä kohtauspaikkoina.

Toimenpiteinä muun muassa:

- Asemanympäristöjen kehittäminen: Malminkartanon aseman pohjoispuoli (Tuohi- ja Kehruuaukio), Malminkartanon aseman eteläpuoli (Malminkartanon aukio ja Puustellinaukio), Kannelmäki (Sitratori). Asemanympäristöistä on juuri teetetty tarvekartoitukset sekä viitesuunnitelmat kustannusarvioineen.
- Pihkapuiston ja leikkipuisto Kaunokin peruskorjaus
- Malminkartanonhuipun kuntoportaiden peruskorjaus
- OmaStadi-hanke Urbaanit nuotiopaikat retkikohteiksi ja hengähdyshetkiä varten, yksi nuotiopaikka tulee Malminkartanoon tai Kannelmäkeen

Lähiökoulut edistävät koulutuksen tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia

Kannelmäessä peruskoulussa on aloittanut 2018 Me-koulu. Me-koulut ovat yksi nuorten syrjäytymistä ehkäisevän ja eriarvoisuutta vähentävän Mukana-ohjelman monista toimenpiteistä. Erityisesti panostetaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen, kodin ja koulun välisen yhteistyön sekä mielekkään vapaa-ajantoiminnan lisäämiseen.

Mukana-ohjelmaan kuuluva Enemmän yhdessä -hanke toimii Kannelmäessä ja Malminkartanossa. Hanke keskittyy lasten, nuorten ja perheiden harrastuksiin, koulunkäynnin tukemiseen, lapsille ja nuorille soveltuvien kevyiden työmahdollisuuksien tunnetuksi tekemiseen sekä matalan kynnyksen mielenterveyttä edistäviin palveluihin. Kannelmäen ja Malminkartanon alueella on mm. paljon yhden huoltajan perheitä ja verrattain vähän harrastustoimintaa. Alueelle on perustettu Kantsun ja Maltsun harrastajat -verkosto, joka suunnittelee ja toteuttaa harrastustoimintaa yhteistyössä.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan tavoitteena on toimivan palvelutarjottimen rakentaminen kouluille ja päiväkodeille. Palvelutarjotinta pilotoidaan mm. Malminkartano-Kannelmäessä.

Toimenpiteinä muun muassa:

- Me-koulu Kannelmässä ehkäisee lasten ja nuorten syrjäytymistä monin toimenpitein
- Enemmän yhdessä -hanke
- Mukana-kyselyn toinen ja kolmas vaihe
- Inklusiivisen koulun kehittäminen
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelutarjotin kouluille ja päiväkodeille: pilotti Malminkartano-Kannelmässä

Yhteistyö luo yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta

Malminkartanon ja Kannelmäen asukkaiden aktiivisuutta tuetaan asukasosallisuuden avustusten kautta. Asukastilojen puute on tekijä, joka vaikeuttaa alueen asukkaiden yhteistyötä. Lähiöohjelman puitteissa kokeillaan uusia ratkaisuja asukastoiminnan tukemiseen. Yksi toimenpide-ehdotus on ollut kaupungin omistamien tyhjen tilojen hyödyntäminen alueen asukkaiden ja muiden toimijoiden toiminnassa.

Malminkartanossa ja Kannelmässä on havaittu, että osallistuvan budjetoinnin prosessiin tarvitaan lisätukea, jotta erityisesti muunkieliset asukkaat voidaan huomioida paremmin. Tulevalla osallistuvan budjetoinnin kierroksella kehitetään kumppanuustoimintaa tukemaan asukkaiden osallisuutta.

Helsingin mallin avulla tasapainotetaan ja monipuolistetaan kaupunginosien taide- ja kulttuuritarjontaa, vahvistetaan asukkaiden yhteenkuuluvuutta ja alueellista itsetuntoa sekä asukkaiden kulttuurista osallisuutta. Kannelmässä ja Malminkartanossa toimivat Suomalainen barokkiorkesteri (FIBO) ja Suomen Kansallisteatterin Kaarela-projekti.

Toimenpiteinä muun muassa:

- Paikallisen toiminnan tukeminen asukasosallisuuden avustusten kautta
- Tyhjen tilojen hyödyntäminen paikalliseen toimintaan
- Osallistuvan budjetoinnin tueksi kehitettävä kumppanuustoiminta
- Turvallisuuskysely vuonna 2021
- Helsingin mallin hankkeet Kannelmässä ja Malminkartanossa

Ikäystävällisyys ja esteettömyys tukevat asuinalueen toimivuutta

Kannelmässä ikääntyneiden osuus on hieman suurempi kuin kaupunkitasolla ja Malminkartanossa ikääntyneiden määrä on voimakkaassa kasvussa. Osana Helsingin hyvinvointisuunnitelmaa on tavoitteena ikäystävällinen ja muistiystävällinen kaupunki. Väestön ikääntymisestä johtuen muistihäiriöistä kärsivien kuntalaisten määrä lisääntyy lähivuosina merkittävästi. Eri toimijoiden välisellä yhteistyöllä tuetaan toimintakykyä ja kotona asumista. Yhteistyön tavoitteena on turvata mahdollisimman hyvä elämänlaatu muistihäiriöistä ja -sairauksista kärsiville kuntalaisille ja heidän läheisilleen ja mahdollistaa muistihäiriöisten ihmisten aktiivinen toimijuus oman elämänsä suhteen.

Liikkumisohjelma on Helsingin kaupunkistrategian kärkihanke, jolla edistetään asukkaiden liikkumista. Osana liikkumisohjelmaa järjestetään ikäihmisille suunnattuja tapahtumia Kannelmäki-Malminkartanon alueella. Liikkumisohjelmaa johdetaan kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalta.

Toimenpiteinä muun muassa:

- Kannelmäen Kaaressa järjestetään kolmepäiväinen palvelutoritapahtuma, jonne on suunniteltu muistikummikoulutusta
- Kannelmäen palvelukeskus järjestää toimintaa, jossa huomioidaan erityisesti muisti-asiakkaat
- Ikäihmisille suunnattuja tapahtumia liikkumisohjelman puitteissa